

Tien tips over de ouderbijdrage

Scholen mogen ouders vragen mee te betalen aan bepaalde activiteiten of voorzieningen. Zij vragen dan de zogenaamde ouderbijdrage. Deze is bedoeld voor zaken die niet door de overheid worden vergoed. De ouderbijdrage is een vrijwillige bijdrage, dat wil zeggen dat ouders kunnen kiezen of zij wel of niet betalen voor een bepaalde activiteit of voorziening. Scholen mogen een leerling de toegang tot de school dus niet weigeren als ouders deze bijdrage niet kunnen of willen betalen. Maar als ouders niet bijdragen, mag hun kind misschien niet meedoen aan bepaalde festiviteiten of uitstapjes. Die worden namelijk vaak uit de ouderbijdrage betaald. Wanneer excursies een onderdeel vormen van het de verplichte activiteiten uit het schoolplan, kan de school leerlingen de deelname niet weigeren.

Uit de vragen die bij OUDERS & COO via de gratis landelijke informatie- en adviesdienst 0800 5010 binnenkomen, blijkt dat er bij ouders veel onduidelijkheid is over de ouderbijdrage. Daarom zet OUDERS & COO de zaken op een rij en geven we tien tips over de ouderbijdrage. Deze zijn ook bedoeld voor ouders in de medezeggenschapsraad (MR). Veel scholen splitsen de ouderbijdrage op in verschillende deelbedragen. Naast een algemene ouderbijdrage zijn er dan ook specifieke ouderbijdragen voor bijvoorbeeld schoolreis en excursie. De wettelijke bepalingen gelden voor alle vormen van ouderbijdrage.

1. De ouderbijdrage is vrijwillig

Wanneer een leerling wordt ingeschreven bij een school, wordt vaak aan de ouders gevraagd of zij bereid zijn de ouderbijdrage te betalen. Nadrukkelijk moeten ouders gewezen worden op het vrijwillige karakter ervan. Kiezen ouders ervoor om niet te betalen dan mag dat geen reden zijn om de leerling de toegang tot de school te weigeren.

Op grond van artikel 13 eerste lid, onder e van de Wet op het primair onderwijs (Wpo) en artikel 24 a, eerste lid, onder d Wet op het voortgezet onderwijs (Wvo) moet informatie over de vrijwillige ouderbijdrage in de schoolgids zijn opgenomen. Hierbij moet worden vermeld dat de ouderbijdrage vrijwillig is. Daarnaast is het belangrijk dat in de schoolgids ook een specificatie van de ouderbijdrage is opgenomen zodat ouders eventueel kunnen kiezen voor welk onderdeel of welke onderdelen ze al dan niet willen betalen. De oudergeleding van de medezeggenschapsraad heeft een instemmingsbevoegdheid ten aanzien van de vaststelling van de schoolgids. Het is van belang dat zij er op toeziet dat de specificatie van de ouderbijdrage daadwerkelijk wordt opgenomen in de schoolgids.

2. Lees de schoolgids na op informatie over de ouderbijdrage en wees op de hoogte waarvoor deze wel en niet gebruikt wordt

Sinds 1 augustus 1998 zijn scholen verplicht een schoolgids uit te geven. Daarmee worden ouders en leerlingen geïnformeerd over de gang van zaken op school. De overheid legt deze verplichting op aan scholen zodat ouders en leerlingen een weloverwogen keuze kunnen maken voor een school. Als de school een geldelijke bijdrage vraagt van de ouders moet in de schoolgids worden opgenomen:

- de hoogte van deze geldelijke bijdrage;
- de mededeling dat betaling van de ouderbijdrage vrijwillig is;
- niet verplicht maar wel belangrijk: een specificatie van de ouderbijdrage en een kwijtscheldings- en reductieregeling.

De informatie in de schoolgids is meestal vrij algemeen. De oudergeleding van de MR heeft een instemmingsrecht als het gaat om de inhoud van de schoolgids.

Het is goed als er jaarlijks op een ouderavond aandacht wordt besteed aan de verantwoording en begroting van de ouderbijdrage. Ook via de nieuwsbrief of bij de uitnodiging om te betalen voor het volgende jaar kan verantwoording worden afgelegd. De ouderbijdrage is bedoeld voor extra uitgaven die het schoolbestuur niet vergoed krijgt door het Rijk. Het gaat dan bijvoorbeeld om: een afscheidscadeautje voor de leerlingen van groep 8 als ze van school gaan, een excursie, een sinterklaas- of kerstfeest en de presentjes die daarbij horen, de organisatie van ouderavonden enzovoort. In het voortgezet onderwijs kan gedacht worden aan festiviteiten, culturele activiteiten en extra leermiddelen. OUDERS & COO adviseert de ouderbijdrage niet te gebruiken voor het bekostigen van het normale onderwijsprogramma.

Als ouders een financiële bijdrage leveren aan de school, behoren zij te weten waaraan het geld wordt besteed. Rondom de besteding zijn als het goed is, met instemming van de oudergeleding van de MR, door de directie/het bestuur afspraken gemaakt. Ook als binnen die afspraken gehandeld wordt moet achteraf worden verantwoord waaraan het geld is uitgegeven.

3. Weet hoe de ouderbijdrage beheerd wordt

Als het geld beheerd wordt door de penningmeester van de ouderraad (OR) dan zal verantwoording meestal achteraf plaatsvinden tijdens een jaarlijkse algemene ouderavond. Dit geldt voor zowel basis- als voortgezet onderwijs.

Beheert de penningmeester van het schoolbestuur de ouderbijdragen dan zal het bedrag óf voorkomen op de jaarrekening van de schoolvereniging of -stichting óf de penningmeester hanteert een aparte rekening en verantwoording voor de ouderbijdragen. In ieder geval moet inzichtelijk blijven dat het gaat om gelden die door de ouders bijeengebracht zijn en die gebruikt moeten worden voor die zaken waarvoor ze bedoeld zijn. Daarnaast ligt het voor de hand ouders via een nieuwsbrief afzonderlijk te informeren. Er zijn ook scholen die deze financiële verantwoording vermelden op hun website. De oudergeleding van de MR heeft een instemmingsrecht als het gaat om de vaststelling of wijziging van het beleid ten aanzien van de uitwisseling van informatie tussen bevoegd gezag en ouders. (Artikel 24, onderdeel k modelreglement OUDERS & COO)

Het voortgezet onderwijs maakt vaak onderscheid tussen de ouderbijdrage (met een algemeen karakter) en de aanvullende bijdrage (met een specifiek karakter). Samen vormen zij de ouderbijdrage in de zin van de wet. Gebruikelijk is dat de ouderbijdrage dient voor bekostiging van excursies, culturele activiteiten, kluisjes en dergelijke. Vaak houdt de school daarbij rekening met de hoogte van het inkomen van de ouders. Soms kunnen ouders met kinderen tot achttien jaar in het voortgezet en beroepsonderwijs een tegemoetkoming in de schoolkosten krijgen. Dat regelt de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdragen en schoolkosten (Wtos).

4. Gebruik de invloed van ouders in de MR om de hoogte en besteding van de ouderbijdrage vast te stellen

Het schoolbestuur of de directie stelt – meestal op advies van de OR - de hoogte van de ouderbijdrage vast. De medezeggenschap van de ouders hierin is geregeld in de Wet medezeggenschap op scholen (Wms 2007) en het medezeggenschapsreglement dat de school hanteert. Zowel op grond van de Wms als volgens het OUDERS & COO-reglement voor de medezeggenschap (artikel 24c) heeft het bestuur voor de uiteindelijke vaststelling van de hoogte en de besteding van de gelden die door de ouders bijeen zijn gebracht zonder dat daartoe een wettelijke verplichting bestaat, de instemming nodig van de oudergeleding van de MR.

Er is een gedragscode Schoolkosten Voortgezet Onderwijs, die beschrijft hoe scholen op een zorgvuldige en heldere manier met ouders kunnen communiceren over de schoolkosten. Deze gedragscode is opgesteld door vertegenwoordigers van besturen- en ouderorganisaties en Schoolmanagers-VO, de voorganger van de VO-raad. De gedragscode en de lijst van scholen die deze hebben onderschreven zijn te downloaden op www.vo-raad.nl. Aan de school kan ook gevraagd worden deze te onderschrijven. De (oudergeleding van de) MR kan daarvoor ook een initiatiefvoorstel indienen.

5. Weet hoe de medezeggenschap en verantwoording geregeld is op uw school

Het schoolbestuur draagt de eindverantwoordelijkheid voor de totale gang van zaken in de school. Dat betekent echter niet dat het alles zelf moet doen. In de praktijk worden veel (uitvoerings)zaken overgedragen aan de directie of soms, in het geval van de ouderbijdragen, al dan niet via de directie, aan de OR. In dat geval doet de OR vóór de eerste vaststelling van de besteding en de hoogte van de ouderbijdragen een voorstel aan de directie. De directie stelt, nadat de oudergeleding van de MR instemming heeft verleend, de hoogte en bestemming van de ouderbijdrage vast.

De manier waarop de ouderbijdrage wordt geïnd is sterk afhankelijk van de grootte van de school en van het bevoegd gezag. In onderling overleg wordt de inning van het geld meestal geregeld door de directeur van de school, de penningmeester van de OR of een medewerker van het bestuur. In sommige gevallen int de penningmeester van het bestuur de ouderbijdrage. In het geval dat bestuur of directie de ouderbijdrage int beheert het bestuur de financiën en ontvangt de OR het benodigde geld op basis van een begroting. Het bestuur legt dan bij de bespreking van de jaarrekening verantwoording af aan de leden van de vereniging.

Daarnaast zijn er scholen waarbij een zelfstandige oudervereniging betrokken is. Uit de contributie voor zo'n vereniging kunnen dezelfde zaken worden bekostigd als uit de vrijwillige ouderbijdrage. Toelating tot de school mag niet afhankelijk zijn van het betalen van een dergelijke contributie.

Als het gaat om de medezeggenschap over de hoogte en besteding van de ouderbijdrage zijn er verschillende mogelijkheden:

1a. Directe rechtsverhouding bevoegd gezag ouder

Elke ouder schenkt vrijwillig de ouderbijdrage aan het bevoegd gezag. Het bestuur bepaalt de wijze van inning, hoogte, besteding, et cetera. De oudergeleding van de MR heeft instemming met betrekking tot de hoogte en besteding van de ouderbijdrage. De verantwoording voor het bestuur loopt via het elektronisch financieel jaarverslag (EFJ), een controle-instrument van de rijksoverheid met betrekking tot de besteding van de financiële middelen waaruit het onderwijs wordt betaald.

1b. Indirecte rechtsverhouding bevoegd gezag en ouder waarbij de OR als uitvoerend orgaan (namens het bevoegd gezag) optreedt

De OR treedt op namens het bestuur van de school. Ouders schenken vrijwillig de ouderbijdrage aan het bestuur en de ouderraad int en beheert namens het bestuur de ouderbijdrage. Het bevoegd gezag legt de hoogte en besteding van de ouderbijdrage ter instemming voor aan de oudergeleding van de MR. De financiële verantwoording van deze schenking loopt via het EFJ.

2a. Meerdere zelfstandige rechtsverhoudingen tussen verschillende (natuurlijke) rechtspersonen

De oudervereniging is een eigen zelfstandige rechtspersoon ongeacht de juridische vorm (formeel of informeel, zie volgende tip). De ouders zijn wel of geen lid van de vereniging (vrije keuze). Indien gekozen wordt voor lidmaatschap ontstaat de verplichting tot het betalen van contributie (ouderbijdrage). Bepalingen uit de Wet op het primair onderwijs en de Wet medezeggenschap op scholen zijn in zo'n geval niet van toepassing. De algemene ledenvergadering bepaalt de hoogte, wijze van inning, besteding, wijze van administreren, wijze van verantwoording et cetera. Het bestuur van de vereniging verantwoordt de besteding met behulp van een kascommissie waarna decharge plaatsvindt. De ledenvergadering bepaalt welk deel van de contributie (geheel of gedeeltelijk) al of niet geoormerkt wordt geschonken aan de school. Bij een niet geoormerkte schenking komt de MR in beeld. Bij een geoormerkte schenking is er geen zeggenschap en dus ook geen medezeggenschap.

In dergelijke situaties is er wel sprake van een rol van de MR. Het bestuur van de school accepteert de oudervereniging als 'leverancier' van ondersteunende werkzaamheden ten behoeve van de school en het onderwijs; de inhoud van het beleid hieromtrent valt onder artikel 21, onderdeel d en 24, onderdeel n van het modelreglement (G)MR van OUDERS & COO en artikel 10, onderdeel d Wms. Daarnaast is het in de meeste gevallen zo dat de oudergeleding in de MR een instemmingsbevoegdheid heeft op grond van artikel 13, onderdeel j van de Wms (artikel 24, onderdeel j van het modelreglement (G)MR, OUDERS & COO) vaststelling of wijziging van het beleid met betrekking tot activiteiten die buiten de voor de school geldende onderwijstijd worden georganiseerd onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2b. Een combinatie van 1a (1b) en 2a is natuurlijk ook mogelijk als zowel het schoolbestuur een vrijwillige ouderbijdrage als de oudervereniging een contributie vragen

In de situatie dat de penningmeester van de OR verantwoordelijk is voor inning en beheer van de gelden, kan de OR (onder eindverantwoordelijkheid van het bestuur) zelf de ouderbijdrage beheren. In zo'n geval verdient het aanbeveling dat deze tijdens een jaarlijkse algemene ouderavond aan alle ouders verantwoording aflegt over het gevoerde beleid. Het is vooral in deze situatie verstandig om afspraken te maken over het uitgavenpatroon. Over grote bedragen (bijvoorbeeld boven € 500,-) is het aan te bevelen om vooraf overleg te hebben met de directie. Dit kan problemen voorkomen. Uiteindelijk blijft het schoolbestuur eindverantwoordelijk voor alles wat er binnen de schoolmuren gebeurt en daar vallen ook alle financiële zaken onder.

In het voortgezet onderwijs functioneert lang niet altijd een OR. Bovendien gaat het hier meestal om grotere bedragen dan in het basisonderwijs. Vandaar dat in geval van het voortgezet onderwijs de ouderbijdragen meestal geïnd en beheerd worden door de school zelf. Aan de hand van een begroting wordt de besteding geregeld.

De school kan aan ouders vragen om gebruik te maken van een machtiging, maar verplichten daartoe kan niet. Bovendien wordt het door het gebruiken van machtigingen door de school voor ouders moeilijker om tussentijds hun "betaalpatroon" te wijzigen. Overigens blijft het bij een machtiging mogelijk om in termijnen te betalen. Een machtiging kan van beperkte duur zijn of tussentijds worden opgezegd.

6. Weet hoe het zit met de aansprakelijkheid van leden van de OR

In het algemeen genomen heeft een OR in het protestants-christelijk onderwijs geen eigen rechtspersoonlijkheid, maar valt de OR onder verantwoordelijkheid van het bestuur. Het bestuur is in die gevallen ook eindverantwoordelijk voor het functioneren van de OR. In dat geval is ook het bevoegd gezag de instantie die aansprakelijk is voor eventuele vergissingen. Dat neemt niet weg dat het bevoegd gezag in gevallen van verduistering en dergelijke natuurlijk de verduisteraar door middel van een civiele procedure tot schadevergoeding kan dwingen.

In het openbaar en katholiek onderwijs is vaak sprake van (informele of formele) ouderverenigingen, met de daarbij behorende aansprakelijkheid voor de bestuursleden.

In de praktijk komt het vaak voor dat schoolbesturen en directies zaken rond de ouderbijdrage volledig mandateren of delegeren aan de OR. Het verdient aanbeveling dat duidelijk te regelen via een bestuurs- of directiebesluit zodat beide partijen op de hoogte zijn van deze afspraak. In dat geval zal een bestuur zich, tenzij er zich ernstige problemen voordoen, niet meer bemoeien met zaken rond de ouderbijdrage.

In gevallen waarin de OR los van de school en buiten medewerking van de school of het bevoegd gezag is opgericht en functioneert is de OR te beschouwen als een informele vereniging, tenzij er statuten zijn opgemaakt die notarieel zijn vastgelegd. Als er statuten zijn is er sprake van een formele vereniging. Bij een informele vereniging zijn de bestuursleden, naast de vereniging, ieder afzonderlijk aansprakelijk. Bij een formele vereniging is het bestuur indien het zijn taken op een behoorlijke manier vervult niet persoonlijk aansprakelijk. Dit kan anders komen te liggen als de vereniging (of derden) schade lijdt en het bestuur hiervoor een ernstig verwijt kan worden gemaakt en er dus sprake is van onbehoorlijke taakvervulling.

7. Let op de besteding van de ouderbijdragen

OULDERS & COO adviseert erg terughoudend om te gaan met het uitgeven van de ouderbijdragen aan zaken die eigenlijk door de overheid betaald zouden moeten worden. Als een remedial teacher wordt aangesteld met het geld van de ouderbijdrage schept dat enorme verplichtingen; een dergelijke uitgave is namelijk niet eenmalig maar die komt steeds weer terug. Het is maar de vraag of de ouderbijdragen toereikend zijn om een remedial teacher langdurig te financieren en het is niet in het belang van de leerlingen als abrupt de ondersteuning van een remedial teacher wordt stopgezet.

Bij de aanschaf van een computer lijkt er weliswaar sprake van een incidentele uitgave, maar wat te doen als het apparaat onderhoud behoeft of aan vervanging toe is? Dan is de uitgave niet meer zo eenmalig. Bovendien valt een dergelijke besteding van het geld niet onder de bedoeling van de ouderbijdrage. Als de ouders het er mee eens zijn (via de MR) dan verbiedt de wet het echter niet. Als individuele ouder kun je er natuurlijk wel voor kiezen om de ouderbijdrage alleen te betalen voor zover deze dient voor activiteiten die echt iets aanvullen op het standaardlesprogramma.

8. Houd er rekening mee dat het niet betalen van de ouderbijdrage consequenties kan hebben voor uw kind

Het betalen van de ouderbijdrage is vrijwillig. Maar de school of de OR kan kinderen voor wie geen ouderbijdrage is betaald wel uitsluiten van activiteiten die uit de ouderbijdrage worden betaald, voor zover ze niet tot het gewone lesprogramma behoren. Op sommige scholen wordt de algemene ouderbijdrage ook aan zaken zoals aanvullend lesmateriaal, schoolreisjes en buitenschoolse activiteiten besteed. Als ouders niet trouw zijn in het betalen van de ouderbijdrage is het soms lastig om leerlingen uit te sluiten van dit soort activiteiten. Wanneer apart voor het schoolreisje moet worden betaald is het veel duidelijker dat een kind niet meekan als niet betaald is. Dat neemt niet weg dat de school kinderen waarvoor geen ouderbijdrage is betaald zeker kan uitsluiten van activiteiten. Hoe een school hiermee omgaat hangt natuurlijk nauw samen met de reden waarom ouders of verzorgers de bijdrage niet betalen. Is er sprake van onmacht, dan kunnen ouders door school verwezen worden naar de gemeentelijke bijzondere bijstand.

Een leerling waarvan de ouders de ouderbijdrage niet betalen, moet wel worden toegelaten op school, maar heeft geen recht op deelname aan activiteiten die uit de ouderbijdrage worden betaald. Dat brengt ook een verantwoordelijkheid van de school met zich mee om terughoudend te zijn bij het verfraaien van het lesprogramma bekostigd uit de ouderbijdrage. De OR en de MR hebben hierin ook een eigen verantwoordelijkheid. De oudergeleding van de MR heeft ook een instemmingsrecht als het gaat om de besteding van de ouderbijdrage. Daaronder valt ook het beleid of de ouderbijdrage eveneens wordt besteed aan kinderen waarvoor geen ouderbijdrage wordt betaald.

9. Ken uw rechten als u het als ouder niet eens bent met de hoogte van de ouderbijdrage

Als ouders bijvoorbeeld van mening zijn dat de ouderbijdrage aan de hoge kant is, is het verstandig dat zij zich laten informeren: Wat wordt er allemaal betaald uit deze bijdrage? Bij het verzoek om een ouderbijdrage moet de school specificeren waaraan de ouderbijdrage wordt uitgegeven. Als ouders vinden dat er zaken van betaald worden die niet terecht zijn, kunnen zij tijdens de jaarlijkse ouderavond voorstellen om het beleid te wijzigen. Een goede OR en directie zullen serieus omgaan met een dergelijk voorstel. Een eventueel wijzigingsvoorstel van de ouderraad wordt vervolgens voorgelegd aan de directie die weer instemming nodig heeft van de oudergeleding van de MR.

Als plotseling de ouderbijdrage drastisch wordt verhoogd, kunnen ouders bezwaar maken bij de directie of bij de OR/ MR. Wel is het verstandig om eerst na te gaan waardoor die verhoging is ontstaan: worden er soms andere zaken uit betaald dan voorheen en (waarom) heeft de MR zijn goedkeuring gegeven?

10. Ouderbijdrage en incasso

Het kan voorkomen dat de school de (vermeende) vordering uit hoofde van de ouderbijdrage ter incassering uit handen geeft aan een incassobureau of gerechtsdeurwaarder als deze niet is voldaan. Het kan zelfs zo ver komen dat de school overgaat tot een gerechtelijke procedure.

Als u een aanmaning heeft ontvangen van een incassobureau of gerechtsdeurwaarder met betrekking tot de ouderbijdrage of als u een dagvaarding heeft ontvangen, kunt u advies vragen via de gratis informatie- en adviesdienst 0800 5010. U kunt uw vraag ook per e-mail stellen via www.5010vooroudersoveronderwijs.nl.

**VRIJWILLIGE
OUDERBIJDRAGE**

**MAAR JULLIE
HEBBEN MIJN
KINDEREN AL**

Loesje

WWW.LOESJE.NL

POSTBUS 1045
6801 BA ARNHEM

ouders & COO, september 2013

ouders & COO is de landelijke organisatie van en voor ouders, ouder- en medezeggenschapsraden in het christelijk en oecumenisch onderwijs. Kijk voor meer informatie op www.ouders.net.

ouders & COO | Postbus 125 | 3970 AC Driebergen | 0343 513434 | www.ouders.net

